

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 OSLO

Trondheim, 10.08.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/5095

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - klage fra NOAH på vedtak om skadefelling av jerv i deler av Fjord kommune i juli 2021

Miljødirektoratet gir ikke NOAH medhold i klage på Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin tillatelse til skadefelling av 1 jerv i deler av Fjord kommune 7. juli 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal mottok 6. juli 2021 søknad fra Fjord kommune om tillatelse til skadefelling av jerv på bakgrunn av påvist tap av 1 lam til jerv og avverget ytterligere tap av tilsynet. Statsforvalteren gav fellingstillatelse 7. juli. NOAH – for dyrs rettigheter – klagde på vedtaket i brev av 15. juli.

Statsforvalteren gav ikke klager medhold og oversendte klagesaken til Miljødirektoratet til endelig avgjørelse 15. juli 2021.

Klagen

NOAH viser til at jerv er fredet etter loven, og at unntak fra regelen kun skal forekomme i særskilte tilfeller. Jerv har status som sterkt truet på den norske rødlista, og den skal sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Klager peker på at felling av ynglende dyr bør unngås, og viser til aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen artikkel 6. Videre er det en utfordring å sikre levedyktigheten til jerv gjennom den norske soneforvaltningen.

Statsforvalteren har lagt lite vekt på føre-var-prinsippet i sitt vedtak. Det er ikke klart hvilke langsiktige konsekvenser felling vil gi.

Fellingstillatelsen er gitt innenfor område som er prioritert for jerv, jf. forvaltningsplanen for rovvilt i region 6. Skadeomfanget er begrenset – kun 3 lam er tatt av jerv – og det er for lavt nivå for å iverksette felling innenfor prioritert jerveområde. I slike tilfelle bør det iverksettes andre forebyggende tiltak.

Statsforvalteren har ikke vurdert andre forebyggende tiltak enn tidlig sanking, og klager mener at tiltak som flytting til andre beiteområder og intensivering av tilsyn burde vært vurdert. Andre forebyggende tiltak enn felling skal ha prioritet innenfor jerveprioritert område. Felling av rovdyr er heller ikke en varig løsning innenfor rovdyprioritert område.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren legger til grunn at felling ikke truer bestandens overlevelse. Bestanden ligger over nasjonalt fastsatt mål for både landet, regionen og delområdet i Møre og Romsdal. Statsforvalteren viser også til at bestanden er over målet i naboregion 3.

Skadeomfanget var på søknadstidspunktet lavt, men Statsforvalteren har lagt avgjørende vekt på skadepotensialet. I tillegg til påvist tap av 1 lam i forkant av vedtaket ble det påvist 2 nye tapte lam fram til 11. juli. Erfaringen tilsier at det kan bli store tap i dette området.

Statsforvalteren viser til at det er vanskelig å avverge skade på husdyr på annen måte enn felling når tapene oppstår såpass tidlig i beitesesongen. Mot slutten av sesongen er tidlig sanking et aktuelt alternativ.

Vi viser til Statsforvalteren sin oversendelse i sin helhet.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven § 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens (nå Statsforvalterens) myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv på 39 årlige ynglinger er fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 er det fastsatt et mål på 10 årlige ynglinger av jerv, hvorav 3 av disse skal være i Møre og Romsdal i henhold til forvaltningsplanen for region 6. Vi viser forøvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 – 2011), om fortolkning av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

Rovdata rapporterte at det i 2020 var 63 ynglinger av jerv i landet, av disse ble 9 tatt ut av Statens naturoppsyn. I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal fylker, ble det registrert 17 ynglinger, hvorav 3 ble tatt ut av Statens naturoppsyn i 2020.

I år er det så langt påvist 14 ynglinger av jerv i region 6, hvorav 5 i Møre og Romsdal. Av disse er 2 ynglinger tatt ut i Trøndelag, og 1 yngling i Møre og Romsdal er trolig tatt ut av hannjerv. Endelig rapport om status for ynglinger i 2021 leveres av Rovdata i oktober. Til sammen er 28 jerver registrert som døde i region 6 siden oppstart av lisensjakta 10. september 2020.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8. Med godt kunnskapsgrunnlag vil det bli lagt tilsvarende mindre vekt på føre-var-prinsippet (naturmangfoldloven § 9).

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Statsforvalteren i Møre og Romsdal erstattet 188 sau og lam som tapte til jerv i Fjord kommune i 2020. Statens naturoppsyn påviste i alt 21 sau og lam som tapte til jerv i 2020. Så langt i år (pr 4. august) er det påvist 7 tilfeller av skade/tap av sau og lam til jerv i Fjord kommune.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Miljødirektoratet viser til at det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Det betyr at det forutsetter en høyere terskel for å iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområder for jerv enn i beiteprioriterte områder. Fellingsområdet er i dette tilfellet innenfor jerveprioritert sone. På den andre siden vil den samme terskelen påvirkes av bestandssituasjonen for jerv og om bestanden ligger over bestandsmålet for regionen. I tilfeller der det etter en faglig vurdering ligger an til store tap utover beitesesongen kan det være aktuelt å vurdere skadefelling som forebyggende tiltak selv innenfor jerveprioriterte områder. Det forutsetter at andre tiltak har vært vurdert i forkant.

Det er vanskelig å finne gode og rimelige alternative tiltak til felling når skaden oppstår relativt tidlig i beitesesongen. Tidlig sanking er først aktuelt mot slutten på beitesesongen. Det går fram

av vedtaksbrevet fra Statsforvalteren at det er et godt tilsyn i området. Klagen peker på flytting av sau til annet beiteområde som et mulig tiltak. Direktoratet mener det sannsynligvis vil være krevende å gjennomføre og med svært usikkert resultat når det gjelder redusert potensiale for tap av sau i det aktuelle området.

Direktoratet er enig med klager i at påvist tap av 1 lam til jerv i seg selv er i minste laget som grunnlag for å iverksette skadefelling innenfor jerveprioritert område. I dette tilfellet opplyser tilsynet at de også avverget et angrep fra jerv innen fellingstillatelse ble gitt. Ytterligere to lam ble påvist tapt til jerv innen vedtaket ble påklaget. Direktoratet viser også til stort tap i dette området i 2020. De fleste tap til jerv oppstår sent i beitesesongen.

Bestandsmålet for regionen og i landet for øvrig er nådd. I tillegg er jervebestanden i Møre og Romsdal over målet i henhold til forvaltningsplanen. Det gir større rom for å kunne iverksette skadefelling som forebyggende tiltak i områder med erfaringsvis store tap. Vi slutter oss til Statsforvalterens vurdering om at det i dette tilfellet er potensiale for store tap før beitesesongen er over. Uavhengig av fellingsresultat anbefaler vi at andre forebyggende tiltak blir vurdert, inkludert tidlig sankning mot slutten av sesongen.

Direktoratet mener det samlet sett forelå tilstrekkelig grunnlag for Statsforvalteren til å iverksette skadefelling av 1 jerv 7. juli 2021. Vedtaket er begrunnet ut fra hjemmelen i rovviltforskriften § 9.

Vedtak

Miljødirektoratet gir ikke NOAH medhold i klage på Statsforvalteren i Møre og Romsdal sitt vedtak om skadefelling av 1 jerv i deler av Fjord kommune 2021 av 7. juli 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Statsforvalterens vedtak av 7. juli 2021, med tillatelse til skadefelling av 1 jerv står ved lag.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
Fung. avdelingsdirektør

Anders Braa
fung. seksjonsleder

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Landbruks- og matdepartementet
Mattilsynet
Klima- og miljødepartementet
Roviltnemnda i region 6

Postboks 2520	6404	Molde
Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Postboks 383	2381	Brumunddal
Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Postboks 2600	7734	STEINKJER